

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА”

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.А.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ “АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ”

12-13 ГРУДНЯ 2024 РОКУ

УДК 378

**ЗАСТОСУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО АНАЛІЗУ
ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ В ДИСЦИПЛІНІ «ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ ТА
АРХІТЕКТУРА» СПЕЦІАЛЬНОСТІ 191 «АРХІТЕКТУРА ТА
МІСТОБУДУВАННЯ» ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ОСВІТИ**

Савченко Т.В.

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
stv-26@ukr.net*

Вивчення пам'яток архітектури в контексті історичного розвитку архітектури в цілому є завжди актуальним питанням, оскільки потребує постійного переосмислення, уточнення та доповнення. Останнім часом дещо змінилися погляди науковців на методiku вивчення історії архітектури. Все більше надається перевага змістовним методам, які розглядають архітектурну форму, як наслідок змістовних причин, коли форма є відображенням певного ідеологічного світобачення її творців, матеріалізацією моральних та естетичних пріоритетів суспільства певного історичного періоду [1], а історія стильового розвитку архітектури відображає духовну еволюцію людства. На застосуванні змістовних методів ґрунтується культурологічний підхід, який доволі широко використовується в сучасних наукових дослідженнях історико-архітектурної спадщини та вивченні історичного розвитку архітектури.

Відповідно до теорії культурологічного розвитку, еволюція архітектури підвладна закономірностям, що відповідають етапам розвитку культури, яка його формує (за О. Шпенглером) [2]. Архітектурний стиль є відображенням певних духовних цінностей, філософських думок та сенсів епохи. Він розглядає архітектуру як «текст», що висловлює культурний та історико-соціальний досвід населення місця дослідження. Сучасні науковці розглядають архітектуру, як підсистему системи культури, як частину загального культурного процесу. М. Каган аналізує культурний простір як поле взаємодії основних модифікацій предметної діяльності: матеріальної, духовної та художньої. Причому художня культура являє собою духовно-матеріальну єдність творчості людини.

Архітектура, прикладне мистецтво та дизайн найбільш органічно поєднують матеріальну культуру з художньою. Архітектура проявляє себе в кожній із підсистем культури, тобто є результатом синтезу духовної, матеріальної та художньої культури [3].

В процесі вивчення дисципліни «Історія мистецтв та архітектури» студентам запропоновано провести аналіз пам'яток архітектури, характерних для певного історичного періоду із застосуванням культурологічного підходу. Аналіз пам'ятки архітектури включає в себе виявлення духовної, художньої та матеріальної складових, що вплинули на процес її формотворення. Духовна культура відображає інформаційно-комунікативні якості архітектури, тобто є вираженням ідеалів та цінностей суспільства певного історичного періоду. Художня культура виражає естетичні якості архітектури, її композиційну організацію, декор та деталі, що приймають участь у формотворенні. В свою чергу, матеріальна культура є втіленням утилітарно-технічних якостей архітектури – технології будівництва та проектування, будівельні матеріали.

Для аналізу обирається будівля, яка є характерним представником певного історичного періоду. Робота виконується у вигляді графічного зображення пам'ятки архітектури з виділенням характерних рис, що відображають духовну, художню та матеріальну складові культури (рис. 1).

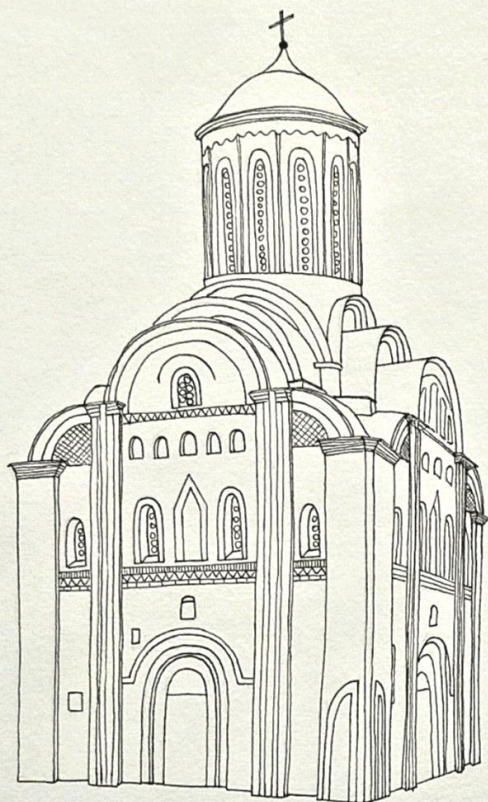
Література:

1. Горбик, О.О. *Всесвітня історія архітектури в тезах і зображеннях (пам'ятниковознавчий довідник). Частина 1. Архітектура первісної доби та традиційна архітектура. Архітектура давнього світу. Архітектура античності та раннього християнства.* – К.: Фенікс, 2018. – 164 с.

2. Oswald Spengler. *The Decline of the West.* – London: George Allen & Unwin, 1926. – 507 с

3. Савченко Т.В. *Особливості композиційно-стильового розвитку архітектури Полтави кінця XIX – початку XX століть: дис. ... канд. арх.: 18.00.01.* – Полтава, 2021. – 310 с.

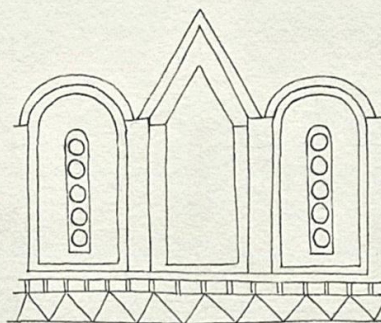
АРХІТЕКТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСІ

П'ЯТНИЦЬКА ЦЕРКВА В ЧЕРНІГОВІ

СПОРУДЖЕНА В КІНЦІ XII - НА ПОЧАТКУ XIII СТ. НА ЧЕРНІГІВСЬКОМУ ПОСАДІ БІЛЯ ТОРГУ. НАЗВАНА НА ЧЕШЬ ПАРАСКЕВИ П'ЯТНИЦІ, ЯКА ВВАЖАЛАСЯ ПОКРОВИТЕЛЬНОЮ ТОРГІВЛІ. ЦЕ НЕВЕЛИКИЙ ХРАМ З ЧОТИРМА ОПОРНИМИ СТОВПАМИ, ОДНІЄЮ БАНЕЮ І ТРЬОМА АПСИДАМИ.

ДЕТАЛЬ

ІДЕОЛОГІЯ:

- НАСЛІДУВАННЯ ВІЗАНТІЙСЬКИХ ЗВІЧАЇВ ТА ТРАДИЦІЙ
- ХРИСТІАНСТВО – ВІРА В ЄДИНОГО БОГА
- МОРАЛЬНІСТЬ
- ДОМІНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ПРОСТОРУ НАД ЗОВНІШНІМ, ВИРАЖЕННЯ ДУХОВНОСТІ ЧЕРЕЗ НЬОГО

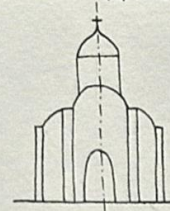
СИЛУЕТ МАЛОРОЗВИНУТИЙ

МАТЕРІАЛИ ТА КОНСТРУКЦІЇ:

- ПРЯМОКУТНА ПЛІНФА
- ТЕХНІКА МУРУВАННЯ "В ЯЩИК"
- ЧОТИРИСТОВПНА, ТРИНАВНА, ТРИАПСІДНА, ОДНОВАНА
- В ОСНОВІ ПЛАНУ – ХРЕСТОВОКУПОЛЬНИЙ ХРАМ

КОМПОЗИЦІЯ СИМЕТРИЧНА ОДНОВІСЬОВА

ВИК. СТУД. ГР. 201-А ГРОШЕВА С.А.

Рис. 1. Аналіз пам'ятки архітектури на основі культурологічного підходу
(робота студ. Групи 201 – А Грошевої Софії, 2022 рік)